

Jégjászótér

45 perces vagy 2x45 perces
komplex szövegfeldolgozó, mozgásos óra
(magyar, testnevelés)

Miről szól ez
a tanegység?

A tél rengeteg örömet ad, de a mai gyerekeket sokszor nehéz kirobbantani a szobából, a tabletjük vagy telefonjuk mellől. A versek megismerésével, a képekkel és a havas-jeges játékokkal szeretnénk elérni azt is, hogy kedvet kapjanak a kinti játékhoz, a havazáshoz, jegezéshez. Így lesz a nyelvi élmény is teljes.

Áttekintő vázlat

2.1 Jégvirágok	45 perc
2.1a Fele sem igaz	5 perc
2.1b Ablakomba jégvirág	15 perc
2.1c Jégjászótérek a világban	10 perc
2.1d Versbe faragott jégjászótér	15 perc
2.2 Játék a hóval, jéggel	45 perc
2.2a Csattog a fagy	5 perc
2.2b Hómultság, jégbuborék	40 perc
vagy:	
2.2 Virágrajz, virágültetés	45 perc
Összesen:	1x45 / 2x45 perc

Előkészületek

Az első óra előkészítése a szokásos, a második viszont az időjárástól függ. Így vagy a havazós tornaórát vagy a jégbuborék-fúvást vagy a tantermi tevékenységet készíthetjük elő, az ott leírt tevékenységeknek megfelelően.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Géczi János: *Cserepembe jégvirágot vetek*
Finy Petra: *Jégjászótér*
Kányádi Sándor: *Tél derekán*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor,
hangfal

Jégbuborék-készítés
anyagai, eszközei
Rajzlap, rajzeszközök
Virágültetés anyagai,
eszközei

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Jégvirágok

2.1a Fele sem igaz

Vajon mit láthattok a képeken? (*Mi lehet ez?* című tankocka a Reftantáron)

A három állítás közül melyik igaz a képekre?

1. Nagy hidegben az ablakra lerakódó pára kívülről megfagy, és virághoz hasonló alakzatokat hoz létre.
2. Az Északi-sarkon jégbe fagyott növények képeit látjuk.
3. Nagyító alatt ilyen változatos képet mutatnak a deres levelek.

És erre a három állításra mi lehet a válasz?

Ha kihajt, itt az ősz.

Ha virágzik, itt a tél.

Ha elhervad, itt a tavasz.

Olvassuk el **Géczi János: Cserepembe jégvirágot vetek** című versét, és megkapjuk a választ!

2.1b Ablakomba jégvirág

- Mit tudtunk meg a jégvirágról?
- Mit nem tudtunk meg róla?
- Mi van vele nyáron?

Egy találós kérdés ezt mondja:

Télen virágzik,
Nyáron elszárad.

Mivel játszik a találós kérdés és a költő?

A jégvirág jelentésével. Mert szó szerint a jégvirág megfagyott pára, ami virághoz hasonlít. De kép szerint igazi virág, amit a képzelet játéka elültet és életre kelt.

Mi lehet a következő találós kérdés megfejtése?

Gyökere felfelé,
hegye lefelé.

Megoldás: Jégcsap – ami elég veszélyes játék, ha alá állsz, vagy ha kardozni kezdesz vele. De azt tudnod kell, hogy a jég, ha vigyázunk vele, remek játék lehet.

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek csodálkoznak rá a tél örömeire, és arra, milyen nyelvi játékokra készíti ez a költőket.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Fele sem igaz játék
Találós kérdések
Vers olvasása, értelmezése
Képzeletjáték
Nyelvjátékok, nyelvi eszközök a versben

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

A két találós kérdés forrása: *Hold elejti, nap felkapja*. Kibédi találós kérdések (Kriterion Kiadó, Bukarest, 1990, 68. o.)

2.1c Jégjátzóterek a világban

10
perc

A világ több területén (Észak-Kanada, Szibéria), ahol hosszú ideig komoly fagyok vannak, a felnőttek jégből és hóból játzótereket készítenek a gyerekeknek. Nézzünk meg róluk néhány képet a Reftantáron elérhető tankockán! Ti milyen játzókat terveznétek a jégjátzóterre?

2.1d Versbe faragott jégjátzóter

15
perc

Finy Petra versbe faragta a jégjátzóteret. Olvassátok el *Jégjátzóter* című versét!

- Milyennek képzelte el a jégjátzóteret a költő?
- Milyen játzólehetőségek vannak a versben?
- Mi van hóból, és mi van jégből? Szerintetek miből van a fagyháló?
- Miért mállik szét a vízszoknya a tó tükrén?
- Na de hogyan faragja Finy Petra a verset? Milyen szavakból áll a jégjátzóter? Mit vesztek észre?

Adjunk a gyerekeknek időt a vizsgálódásra és felfedezésre! Hallgassuk meg az észrevételeiket, és ha valamelyik kapcsolódik az alábbiakhoz, fejtsük ki, és figyeljünk meg azt még jobban! Amit nem említenek a gyerekek, azokat hagyjuk a végére!

1. Sok az összetett szó. – Keressetek a versben összetett szavakat! Milyen szavakból tevődnek össze, mi szerepel sokszor a szóösszetételek szavai közül? Gyűjtünk még a *jég* és *hó* szavakkal összetett szavakat!

2. A sorok háromszótagos ütemekből állnak. Egy-egy ütem sokszor egy-egy szónak felel meg, de ha több szó, akkor is szorosan összetartozik. Például:

Jégből nőtt, | szikrázó | játzóter,
Jégföldjén | pelyhekkal | játzó dér.

3. Minden szótag időtartama hosszú, kivétel nélkül. A vers így egyenletes tá-tá-tá ritmusú ütemegységekből áll. Elolvashatjuk a verset egyenletes tá értékekkel, ütve hozzá a mérő ritmust.

Vajon miért van ez a lassító ritmus? A hideg így hat a szervezetre: megsűrűsödik a vér, lelassul az élet. Pedig egy játzóteren pereg és forog minden, a csúszkálás és korcsolyázás sem a lassulásról beszél. Mégis, van valami csendesítő és lassításra készítő a télben, amíg a növényvilág alszik, az állatvilág telel.

Vedd figyelembe!

Megfigyelhetjük, hogy **Weöres Sándor: Száncsengő** című verse is ugyanezzel a ritmussal játszik, így a *Jégjátsszótér* előképének tekinthetjük. A téma is ugyanaz: tél, száncó, kopogó játék, majd:

Szétmálló hangerdő
Csing-ling-ling-száncsengő.

Talán a „szétmálló hangerdő” ihlette Finy Petra versét? Ebből faragta Jégjátsszótérre ritmusát és szétmálló vízszoknyáját?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek játsszanak egy nagyot a hóban! Vagy ültessünk virághagymát, és várjuk együtt a tavaszt!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás
Jégbuborék-, hóember- és hóvárkészítés
Esetleg rajzolás, virághagyma-ültetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Jégbuborék-készítés anyagai, eszközei
Rajzlap, rajzeszközök
Virágültetés anyagai, eszközei

2.2 Játék a hóval, jéggel

2.2a Csattog a fagy

Motivációként olvassuk el a gyerekekkel **Kányádi Sándor: Tél derekán** című versét, majd menjünk ki a szabadba!

2.2b Hómulatság, jégbuborék

Ehhez a tanegységhez érdemes egy havas, jeges, kinti játékokra épülő tanórát is betervezni. Természetesen ez csak akkor lehetséges, ha van hó. Ha nincs túl nagy hideg, de azért van hó (ami sajnos egyre ritkább), akkor is menjünk ki a gyerekekkel a szabadba egy hóember- vagy hóvárépítésre, esetleg hógolyócsatára (a baleset-megelőzési szabályok figyelembevételével)!

Az egyik legcsodálatosabb téli játék a jégbuborék készítése, ami nem is igényel sok előkészületet. Nagy hideget viszont annál inkább, mert a jégbuborékok mínusz 7 foktól képződnek látványosan.

Ha nem tudtok jégbuborékot készíteni, legalább nézzétek meg videofilmen, a Reftantáron! Még így is csodálatos élmény!

Vedd figyelembe!

Ez az óra nyilvánvalóan csak akkor tartható meg, ha megfelelő az időjárás.

A jégbuborékhoz szükséges folyadék elkészítése:

Sima buborékhoz szükséges

- 5 dl langyos víz,
- 2,5 dl jó minőségű mosogatószer (pl. Jar),
- 3 evőkanál glicerin (gyógyszertárban kapható),
- 1 teáskanál cukor.

Keverjük össze az összetevőket - óvatosan, mert habzik! Hagyjuk állni egy napot! Használat előtt kicsit rázzuk össze, és már fújhatjuk is! A receptért köszönet a spórolok.blognak.

Erős fagy esetén tegyünk bele több glicerint, 5-6 evőkanálnyit, és lassan fújjuk!
Ha az alaprecepthez lényegesen több glicerint adunk (kb. 1 dl), akkor masszívabb gömbünk lesz, ám akkor nehezebben fagy meg.

Variáció

Virágrajz, virágültetés

Mit csináljunk akkor, ha nincs hó?

Várjuk a tavaszt!

Géczi János versére alapozva a gyerekek lerajzolhatják a négy évszak virágait, vagy ültethetünk hagymás növényeket cserépbe, amelyeknek várjuk a kinyílását.

Vagy téli játékokat játszunk továbbra is a versek segítségével – lásd a következő tanegységet, ami szorosan kapcsolódik ehhez a tanegységhez!

45
perc

